

Đồng bảo hiểm hay chi phí đại diện? Đa dạng hóa và biến động đặc thù tại thị trường cận biên Việt Nam

Vũ Hữu Thành^{1*}✉

¹ Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh.

ORCID: * 0000-0003-2306-2565.

✉ Tác giả liên hệ: thanh.vh@ou.edu.vn.

Ngày nhận bài: 28/12/2025 | Biên tập xong: 02/02/2026 | Duyệt đăng: 12/02/2026

TÓM TẮT:

Mục tiêu nghiên cứu: Nghiên cứu xem xét riêng biệt tác động của đa dạng hóa liên quan (RD) và đa dạng hóa không liên quan (UD) đến biến động đặc thù (IVOL) của cổ phiếu tại thị trường cận biên Việt Nam.

Thiết kế nghiên cứu/phương pháp/tiếp cận: RD và UD được đo bằng chỉ số Entropy theo phân loại ngành GICS. Dữ liệu bảng gồm 512 doanh nghiệp phi tài chính niêm yết giai đoạn 2013–2024 (6.144 quan sát doanh nghiệp–năm) được ước lượng bằng System GMM nhằm xử lý động học của IVOL và nội sinh tiềm ẩn. Khung lập luận dựa trên cơ chế tập trung rủi ro, coinsurance và quan điểm “khoảng trống thể chế” như bối cảnh làm nổi trội các cơ chế.

Kết quả nghiên cứu chính: RD liên hệ dương và có ý nghĩa thống kê với IVOL, trong khi UD liên hệ âm và có ý nghĩa thống kê với IVOL. Tập trung sở hữu (OCON) cũng liên hệ dương với IVOL.

Giá trị đóng góp mới: Nghiên cứu giải quyết sự mơ hồ lý thuyết về UD bằng cách chứng minh lợi ích tài chính từ ổn định dòng tiền vượt trội hơn chi phí tổ chức tại thị trường cận biên. Đồng thời, nghiên cứu làm nổi bật vai trò then chốt của thị trường vốn nội bộ trong quản lý rủi ro khi thị trường bên ngoài kém phát triển.

TỪ KHÓA: Đa dạng hóa doanh nghiệp, biến động đặc thù, hiệu ứng đồng bảo hiểm, khoảng trống thể chế.

Mã phân loại JEL: G32, G34, L25, O16.

DOI: <https://doi.org/10.63065/ajeb.vn.2026.239.....>

1. Giới thiệu

Trong lý thuyết Tài chính và quản trị chiến lược, mối quan hệ giữa đa dạng hóa

doanh nghiệp và rủi ro công ty vẫn là một câu hỏi chưa có sự thống nhất. Nhiều nghiên cứu trong nhiều thập kỷ qua ghi nhận các kết quả